

VÅLERENGA HISTORIELAG

Et organ for
Vålerenga Historielag

Mer gammelt enn nytt

Oktober 2003

Årgang 6 nr. 3

VÅLERENGA HISTORIELAG presenterer: **Bydelens historie i bilder**

Lørdag 11. oktober kl. 12.00 – 16.00
Søndag 12. oktober kl. 12.00 – 16.00

i Konfirmantsalen på Prestegården

Utstillingen inneholder et stort utvalg av bilder
fra "gamle dager" og fram til i dag.

Egen avdeling for idretten – som i år presenterer og selger VIFs
90-årsjubileumsbok "Fra Sotahjørnet til Bohemen"

Salg av historielagets egen jubileumsbok
"Vålerenga – bydel med sjel" og salg av kalenderen for 2004.

Det er mulig å bestille bilder –
og har du gamle fotos kan vi avfotografere dem.
Benytt anledningen til å kikke i fotoalbum,
i selskap med en kopp kaffe og Vålerengas beste vafler.

VELKOMMEN !

Leder'n har ordet!

VI KLARTE DET IGJEN!

Takket være en iherdig innsats fra idrettsbokgruppa, kunne historielaget igjen være med på bokslipp på Vålerenga. Det er bare 8 måneder siden den forrige boka vår kom ut. Denne gangen ble utgivelsen markert på selveste 90-årsdagen til VIF, 29. juli 2003.

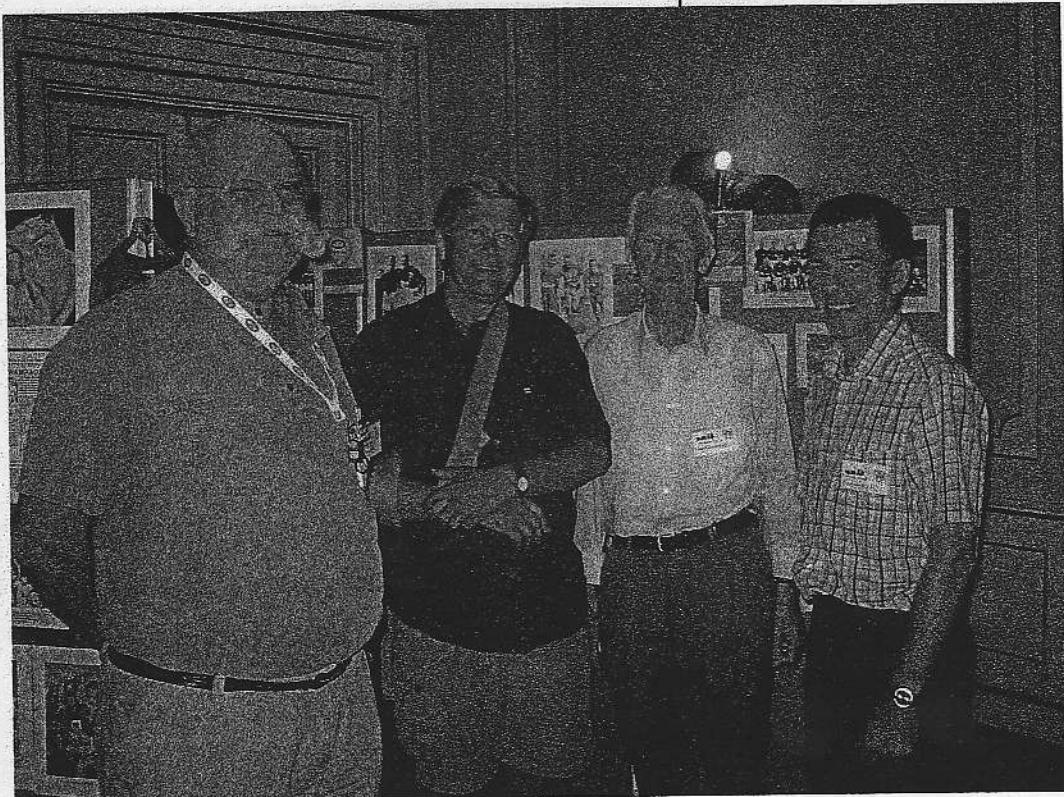
I samarbeid med flere ivrige VIF-medlemmer fikk vi til en flott utstilling av bilder og gjenstander. Det ble en god dokumentasjon av nittiåringens historie som kunne beskues resten av jubileumsuka i konfirmantsalen på prestegården.

VIF valgte Vålerenga kirke som sted for sin store mottakelse denne dagen. Der var ordfører, fotballpresident og presse. Idrettsforeningens gamle og nye helter møtte opp og ble hedret. En av de aller største av dem, Shampo, fikk sin vel fortjente ærespris.

Gutta som har vært primus motor for den nye boka, Bjørn Arild Gjerdalen og Jarle Teigøy, hadde æren av å overrekke ordfører Per Ditlev-Simonsen det første eksemplaret av "Fra Sotahjørnet til Bohemen". Etterpå fikk både han og alle de andre besøke den flotte jubileumsutstillinga.

Utenfor, i det fine været, hadde jeg selv på vegne av historielaget gleden av å dele ut blomter og godord til de som dro lasset for å få boka og utstillinga ferdig til denne dagen. På jubileumsdagen og helga etter var frammøtet upåklagelig. Fellesferien gjorde nok sitt til at besøket godt kunne vært bedre de andre dagene. Alt i alt var vi dog godt fornøyde med arrangementet.

Til dem som ikke hadde mulighet til å komme dit, kan vi trøste med at vi vil vise et godt utvalg bildene og gjenstandene på den årlege oktoberutstillinga vår. Den finner sted helga 11. og 12. på samme sted. Mandag 17. november holder historielaget bokkafé for medlemmene og andre interesserte på Smia Galleri i Opplandsgata 19. Der vil vi få høre mer fra våre egne bøker og et par andre. Mulighet for bokkjøp blir det også. Still opp, høsten blir ikke kjedelig.

Fire stolte Vålerenga-patrioter!

F.v. Knut Roar Westbye, nytt medlem i redaksjonen, Oddvar Skogsletten, Arne Mustad Sørensen og Even Haugseth.

Vårt aktive Historielag!

Det er kanskje ikke alle våre medlemmer som vet omfanget av de aktivitetene som skjer innen vårt historielag. Det at vi i løpet av ett år har utgitt to bøker, burde være godt kjent. Likeledes to fotoutstillingar, bydelsvandring og medlemsmøter.

Vårt rykte som et seriøst historielag, har blant annet resultert i et styrevedtak i VIF om at alt historisk materiale i klubben skal ivaretas av VHL. Likeledes er laget en partner og kilde i sammenheng med spørsmål og informasjon om Vålerenga.

Tirsdag 29. juli 2003 markerte utgivelsen av jubileumsboka om VIFs 90årige historie. De drivende krefter til denne boka var Bjørn Arild Gjerdalen og Jarle Teigøy og forlaget var Orion, som vi hadde et godt forhold til i forbindelse med utgivelsen av vår egen historiebok i november 2002. Det skal understreses at det var et stort dugnadsarbeide i begge prosjekt.

Denne dagen i juli markerte også starten på et større arrangement i kirka og på prestegården var det fotoutstilling som helt dreide seg om VIF.

Et slikt arrangement og utstilling gjør seg ikke sjøl. Vår særdeles aktive leder Even Haugseth hadde spandert deler av sin ferie til dette og med sin erfaring gikk utstillinga smertefritt.

Jeg vil imidlertid trekke fram blant mange to navn May Aas og Mona Ellefsen. Hva de fikk til og hvilken drivkraft de hadde er uvurderlig. Ordnet med mat, drikke, pynt, kafételt, sponsormidler, for ikke å snakke om dugnad fra Dameligaen som sørga for vafler og kaffe alle dagene. Takk til dem.

Utstillinga ble flott med et enormt historisk materiale som dekket alle jubileumsåra.

Torsdag 28. august, var historielaget representert ved åpninga av Galgeberg 2 også kalt Store Munkengen. Det er ikke alle som er helt sikker på hva dette betyr eller hva det er. Store Munkengen er en fordums rikmannsvilla på Galgeberg med et flott

parkanlegg og en liten foss fra det som var Hovindbekken, som nå er borte. Men nå har altså kommunen ved bydel Gamle Oslo restaurert dette praktfulle huset til bruk for arrangementer og kulturelle formål med flere saler i to etasjer. Å være dårlig til beins eller ha rullestol, er ikke noe problem. En ny heis er installert som sørger for god adkomst. Likeledes er det et kjøkken som kan benyttes.. Den offisielle åpninga var absolutt en verdig markering med sang og dans. GOKK (Gamle Oslo Kro og Kirkekor) var absolutt et høydepunkt. Korsang med stort innslag av munterhet og glede.

Den gamle skapretterboligen er også ferdig restaurert og tatt i bruk.

Tirsdag 2. september arrangerte Oslo Bymuseum KJENN DIN BY en vandring med tema "Opptøyen på Østkanten". Sjøl om annonseringa skapte problemer med to tidspunkter 18 og 19, dukket det opp en anselig mengde tilhørere begge gangene. Det var den kjente forfatteren Tron Øgrim som fortalte om Onsumslaget i 1878. Det er med en viss stolthet jeg kan si at han benyttet Vålerenga Historielag som konsulent til denne byvandringa.

Torsdag 4. september hadde Vålerenga Bo og Servicesenter åpen dag med ulike arrangementer fra morgen til kveld. Naturligvis var VHL representert med en minifotoutstilling og en stand med boksalg. Vi forærte en historiebok til senterets utlodding. Det var også en flott dag for oss hvor vi knyttet til oss nye medlemmer og kontakter.

Det er flott at vi har et aktivt historielag med et særdeles engasjert styre som har sørga for at vi har markert oss på Oslo kartet. Det er utrolig hva vi har fått til i løpet av en tiårs periode.

Jeg håper også at våre medlemmer fortsatt vil bidra på sin måte med å skaffe historier, deltakelse og ikke minst bilder og saker til vår samling. Vi er hele tida åpne for forslag og bidrag, gjerne spesielle emner som kan være av felles interesse.

Knut Roar Westbye

Toffa – Helten min!

- Lars Olle Engaas (*dødsbekken Oksa*)

Da unga roper ”Hei Gammær’n!” fra balkongen i fjerde etasje på langblokka, og det suser en snøball i asfalten ved sia av meg, så skjønner jeg raskt at den siste hurtigruta snart har kjørt fra meg, før egentlig livet har begynt. Livet skulle jo ha vært ei lang reise med hurtigruta på første klasse med midnattsol over blankt hav, så blei det ikke noe særlig mer enn et langt opphold i venterommet med rutetabellen på veggen. Dem fleste av oss fikk en del turer på T-banen i rushtida med forsinkelser og billettkontroll. Noen kom ikke så langt engang.

Nei, noen av oss blei slått ut allerede i det første forsøksheatet i kampen for tilværelsen. Det lange målbåndet du holdt i handa i barndommen, skrumpa etter hvert inn til en kort meterstokk. Livet er det som skjer mens du planlegger noe annet, sa John Lennon.

Hei Gammær’n! Det var sikkert ikke vondt ment, men det svei like mye i brøstet som å få en fotball i balla, men engang for lenge sia løp også denna gammær’n, med fast plass bakerst i klassen, rundt på 16-meter’n og lekte Toffa på treningsbanen til VIF ved tårnblokkene på Etterstad. Med glidetaklinger og nærbane feide vi både ballen og motstandera ut over sidelinja og inn i tornekratta. For vi som sleit med høl i tenna og med å holde orden på både kommaregler og beina våre, blei forvist tel å spella i forsvaret. 16-meter’n skulle forvares med alle midler. Da var’e fint å leke Toffa. Ja, innimellom kunne vi også late som vi var Bjarne ”Bamse” Hansen. Han var god på huet, men så hadde’n også lite hård der. Ja, da! Vi har heller ikke glemt verken Kramær’n, Bærjær’n, Åge Sørensen eller Arne Jakobsen, men dem stilte litt bak i kø’n.

Likavæl var Toffa helten for meg, fordi han ofte var redningsmannen på laget. Han svikta aldri, rydda opp i forsvaret og bygde opp angrepa. Han var ikke den største på banen, men det var bare fysisk. Når de andre bohemene fløy rundt i lekegrinda si og ikke visste helt hvor ballen var, så kunne vi stole på

Toffa, men så kunne han nesten vært faren til både Bonden, Bruno og Hengær’n, født som han var allerede i 1921.

Toffa fikk aldri gurgla seg i drekkefontena eller pis-sa på dassen på Vål’enga skole. Det skyldes den gamle kommuneinndelinga i Oslo. Han var født i arbeiderboligene på Grønvoll i Grenseveien, og den gang lå det i Østre Aker. Derfor måtte han lære alfabetet på Bryn skole. De første åra av livet sitt spelte han på grusbanen på Grønvoll og var medlem av Grønvoll, som seinere blei slått sammen med Bjart og Freidig til BFG, og som seinere igjen blei slått sammen med Oppsal.

Under krigen ville ikke Toffa spelle fotball, så han meldte seg ikke inn i det ”borgerlige” VIF før i 1945. Allerede i 1954 fikk Toffa gullklokka for 25 spelte landskamper, ei klokke den eldste sønnen hans, Roy Werner Olsen, går med på armen i dag. Det samma året blei han også kåra til årets spiller i Norge med bilde av hele familien i avis. Ja, sjølsagt så veit jeg at Toffa fikk 34 landskamper og et ukjent antall B-landskamper. Han var 43 år da han slutta som aktiv i 1963 med totalt 499 kamper for Vål’enga. Så kan du lure på hvorfor han ikke fikk spella den siste kampen som gjensto for at han skulle få 500 kamper. Da måtte nemlig VIF ut med en pengesum til Toffa, og det ville vel ikke VIF. Toffa var ikke overbegeistra for det.

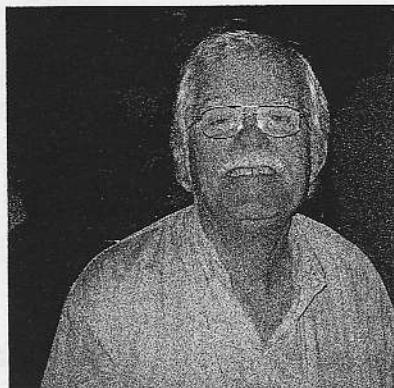
Toffa har også bodd på tjukkeste Vål’enga i Hedmarksgata 1, der hvor Vål’enga Vertshus er nå, og i 1959 flytta familien til Filerveien på Oppsal. Mellom hestehov, grantrær og OBOS-blokker fløy sønnen Roy rundt med landslagstrøya til faren sin og lekte. Den hadde av en eller annen grunn nummer 6 på ryggen, sjøl om han spelte høyrehalf, men på VIF-drakta hadde han alltid nummer fire. Når Toffa ikke spelte fotball, jobba han som kjemigraf. Han døde den 11. mars 1996.

Det var allmennquiz på Bohemen for ei stund sia, og som quizmaster spurte jeg om døpenavnet til Toffa. Sjøl trudde jeg det skulle være kjempelett,

Toffa ... forts...

men det viste seg å være like vanskelig som om jeg skulle ha spurt om hva et dusin Durex med glide-middel kosta i pornosjappa i Rådhusgata i 1959.

Og hvis du lurer på hva Toffa i virkeligheten het, så kan du ha det så godt. Det får du ikke veta av meg. Det har bare vært en Toffa, og på den siste opp-løppssida av livet mitt vil jeg alltid huske han både med vemoed og glede.

Dødsbekken Oksa
(eller Lars Olle Engaas)

Rettelse til boken ”Vålerenga – bydel med sjel” - episode 2!

Forrige utgave av ”Mer gammelt enn nytt” - nr.2/2003 ble det tatt inn en rettelse til artikkelen i boka ”Vålerenga – bydel med sjel” om bakeriet i Strømsveien. Leif Kåre Christiansen sendte oss en historisk oversikt, men det viste seg at historien om bakeriet begynte ennå en generasjon tidligere.

Reidar Christiansen – opprinnelig fra Vålerenggata 6 og medlem i historielaget - er også en av baker Christiansens etterkommere. Han opplyser at det er uteglemt en generasjon når det gjelder opprinnelsen til ”dynastiet” Christiansen.

Han forteller følgende:

”Bakerivirksomheten ble startet av min bestefar, som også het Nils, i 1884. Han var født i 1848, flyttet fra Nes på Romerike til Oslo i 1868 og døde i 1889, samme år som min far Normann ble født. Ved min bestefars død var ingen av mine onkler gamle nok til å drive virksomheten som derfor ble drevet av min bestemor Marte Marie. Hun drev den fram til sin død i 1903 og det var da min onkel Nils, født i 1882, overtok virksomheten. Han drev den fram til sin og sin hustrus død i 1918. Ingen av deres barn var da gamle nok til å drive videre. Min onkel Johannes, som var gift med mine besteforeldres eldste datter Anna, sørget for at virksomheten fortsatte inntil Einar, eldste sønn av Nils og Sigrid overtok.”

”Bakerivirksomheten i familien Christiansen sluttet ikke med nedleggelsen av virksomheten på Vålerenga. Min nest eldste bror Arvid drev et bakeri i Ko-

nowsgate i Gamlebyen i perioden 1937-1948. Arvid var i 1937 Bakerlaugets yngste bakermester. Han emigrerte til Amerika i 1948 og startet Christiansens Bakery i Brooklyn i 1959. Dette ble overtatt av hans sønn Ivan i 1980.

Virksomheten ble senere flyttet til Canaan, Connecticut, hvor driften fortsatt er ledet av 5. generasjon Christiansen, nemlig Ivans sønn Scott. Fotografiet av utsalgsstedet i Strømsveien 1, med hester og vogner, hang i alle år på veggen i mitt barndoms-hjem i Vålerengg. 6. Samme fotografi i forstørret utgave henger i utsalget i Canaan og hang også i utsalget i New York. Jeg har selv vært i begge utsalgene og forsikret meg om at fotografiet pryder vegene.”

Også her i Oslo fortsatte etterkommere av Christiansen å drive bakeri. Leif Kåres far hadde et utsalg på Bryn fra midten av 1940-tallet og noen år framover.

Christiansen's Bakery i Canaan, Connecticut.

"Vål'enga som rellion"

- Lars Olle Engaas

Hver fredags kveld på allmennkvissen sitter det fire gråhåra fyrer innerst ved dassdøra på Bohemen. Sotahjørnets Venner kaller' em seg, og når akevitten har gjort sin virkning, stemmer' em i med sangen: Salig, salig er en Vål'enggutt/ Hvor' em kommer blir' em pælma ut/ Ingen fra Vål'enga kommer tel gud/ for' rem ser så fullesjuke ut!

En av dem er Milton. Vokst opp nesten midt i Gæljebergkrysset og noen meter fra Vål'enga Sport og krigsskolen til Frelsesarméen. Faren hans var formann i junioravdelinga i VIF, så da var skjebnen hans besegla som målmann på dem aldersbestemte laga i VIF. Han havna aldri på A-laget, men det va'kke mye om å gjørra. En innflytter med klengenavnet "Bonden" sørga for det. Likavæl var Milton en av gjengen som seinere fikk klengenavnet "bohemene".

For oss som vokste opp mellom Gæljeberg og Etterstad er Vål'enga noe langt mer enn fotball, men fotballen blei noe av limet som holdt oss sammen. Nesten alle kom fra små kår på Vål'enga. Det ga ingen privilegier å komma fra Vål'enga. "Husmannsgutta" i hovedstaden utvikla sin egen samhørighet gjennom dialekten sin og fotballen. Karakteristisk for vål'enggutten er at han forakter snobbeskap, hykleri og fisefine mennesker. Til gjengjeld har'n stor sans for dem uhøytidelige og naturlige folka. Derfor er det både gledelig og vemodig å se at Klanen bærer mange av dem gamle vål'engguttas tradisjoner videre. Alex, Frode og Rangær'n er typer som godt kunne ha sitti i Nordre Sving på Bislett for femti år sia og holdt seg for nesa da VIF spelte mot Lyn. Det var nemlig i Nordre Sving vi med medlemskorta kom gratis inn og pappagutta fra Lyn satt ikke mange metra unna oss.

Mange av klansmedlemmene og

spellera på VIF i dag har sikkert ikke satt beina sine på Vål'enga, men det spiller mindre rolle. For oss som er døpt i kjerka og som har drekki av vannfontena i skolegår'n på Vålenga, er det viktigste at det holdes liv i både fotballaget og bydelen med det samma navnet, og der står Klanen øverst på pallen.

Ikke noe fotballag kunne banne saftigere på banen, og på tribunen på "Store Stå" ble det servert saftige replikker og medbrakt drikke. Sånn blei både fotballen og dialekten et varemerke for bydelen.

En gang var nesten alle på VIF etniske vål'engagutter, og vi lurte på hva i all verden ytre høyre Per Knudsen hadde på fotballaget vårt å gjørra. Han var jo fra Sandaker! Sånn blei avstanden fra bydelen Vål'enga tel fotballaget like kort som en snurrebass etter et kaldt sjøbad. Åge Sørensen bodde i Etterstadgata, Kramær'n bodde i Hedmarksgata, Leif Eriksen i Vål'engata, Hengær'n i Jordalgata, også videre, og nesten alle hadde gått på Vål'enga skole. Sånn blei det skapt en kruttsterk solidaritet og identitet mellom bydel og fotballaget.

Vi måtte vente lenge på det første cupmesterskapet. Mange av oss hadde venta både i tretti, førti og femti år. Den sonda'n da VIF spelte skoa av Lillestrøm, jubla vi ikke. Vi gikk langs stille gater på Vål'enga og grein. Det er det som heter å ha Vål'enga i sitt hjerte!

Medlemsmøte 22. september 2003

Høstsesongens første møte ble viet livet i Kristiania på 1800-tallet.

Avdelingsleder Linken Apal Olsen fra Oslo Bymuseum kåserte over tittelen "Vestkantliv og Østkantliv på 1800-tallet". Illustrert med lysbilder fikk vi presentert den tids forskjell mellom de rike som etablerte seg på vestsiden av byen, med store villaer og eiendommer – og arbeiderklassen med sine kummerlige boforhold i Vika, Enerhaugen og andre østkantstrøk.

Foredragsholderen klarte å presentere disse forskjellene på en meget levende måte, og de ca 65 frammøtte fikk et godt bilde av byens utvikling på den tida.

Even Haugseth orienterte om historielagets deltagelse i lanseringen av VIF-boka – og om planer for høsten hvor vi i første rekke skal ha fotoutstilling 11. og 12. oktober i Konfirmantsalen, og 17. november arrangerer vi Bok-kafé i Smia Galleri i Opplandsgata.

Vi minner om!

- ◆ Husk at vi under fotoutstillingen har anledning til å avfotografere bilder! Vi er alltid interessert i bilder med motiv fra Vålerenga! Gjerne av folk og fe, klassebilder, konfirmasjonsbilder, artige episoder – alt er interessant så lenge bildene er fra Vålerenga!
- ◆ Vi selger begge bøkene våre på fotoutstillingen, kr 399,- pr. stk. Husk at vi ikke har anledning til å ta kort.
- ◆ Kalenderen 2004 vil bli lansert på fotoutstillingen! Kr 60,-.

DIS-Oslo/Akershus
inviterer til

Slektsforskerdag 2003

på Engebråten skole, Kapellveien 120
25. oktober
kl 1000-1600

Foredrag hele dagen, Slektstorg
Nybegynner hjelp i slektsforskning
Boksalg

Kafeteria, gode parkeringsmuligheter.
Gratis adgang!

Årgang 6 nr. 2

Et organ for
Vålerenga Historielag

Vålerenga Historielag
Hedmarksgata 2
0658 Oslo
E-mail: vaalerenga.histlag@c2i.net

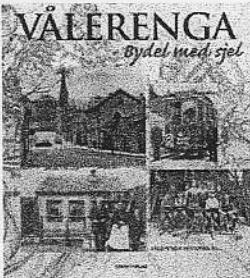
Møtekalenderen

Tradisjonell Fotoutstilling
Prestegården 11. og 12. oktober 2003

Medlemsmøte
17. november 2003 ukjent sted. OBS! Ny dato!

"Et verk så gedigent at du ikke en gang behøver å elske Vålerenga for å bli trollbundet." – Aftenposten om boken "Fra Sotahjørnet til Bohemen"

Bøkene "Vålerenga – bydel med sjel", "Fra Sotahjørnet til Bohemen" og Historielagets flotte kalender for 2003 er selv-sagt fremdeles å få kjøpt. Direkte hos Vålerenga Historielag, eller hos Kafe Eno, Vålerenga Blomster, "Såpa" og i bokhandelen på Fyrstikktorget!

Kalenderen for 2004 vil lanseres på Fotoutstillingen!

Boka koster kr 399,-

Styret og arbeidsgrupper i Vålerenga Historielag

Leder: Even Haugseth
Nestleder: Bjørn Arild Gjerdalen
Kasserer: Bjørn Granlund
Sekretær: Bjørg Staal
Styremedlem: Laila N. Christiansen
Varamedlem: Arne Mustad Sørensen
Varamedlem: Unni Granlund

Arbeidsgrupper i historielaget:

Utgivelse av bildekalender:
Kontakt: Even Haugseth tlf. 22 57 01 66

Fotogruppe – fotografering, innsamling og
avfotografering av bilder:
Kontakt: Bjørn Granlund tlf. 22 68 34 05

Idrettsgruppe – prosjekt om bydelens idrettsmiljø
Kontakt: Bjørn Arild Gjerdalen tlf 90 91 92 50

Intervjugruppe – intervjuer interessante mennesker
Kontakt: Bjørg Staal tlf. 22 61 40 33

Medlemsavisa vår
Kontakt: Laila N. Christiansen tlf. 22 67 46 75

Vålerenga Historielag på internett:
epost: vaalerenga.histlag@c2i.net
hjemmeside: <http://home.c2i.net/vaalhist>